

“Het heeft me altijd gefascineerd hoe ons kleine land al eeuwenlang over de dijken heen kijkt en handel drijft met de meest exotische landen. De huidige Europese samenwerking en onze band met de Verenigde Staten reflecteren die open blik”, zegt Maxime Verhagen, die achtereen volgens als minister van Buitenlandse Zaken en Economische Zaken, Landbouw en Innovatie zijn belangstelling voor beide beleidsterreinen heeft kunnen verbinden. Verhagen prefereert inmiddels het bedrijfsleven boven een openbare functie, maar heeft wel ideeën over hoe het kabinet Nederland uit de crisis kan helpen: “Schrap de lastenverzwaring voor het bedrijfsleven. Liever 3% koopkrachtverlies voor iedereen dan 30% inkomensverlies bij werkloosheid.”

TEKST: JACQUES GELUK

‘Nederland moet over de dijken heen kijken’

drs. Maxime Verhagen

“Als minister van Buitenlandse Zaken heb ik mede de basis gelegd voor de economische diplomatie, die nu gemeengoed is, maar toen in feite niet bestond”, vertelt Maxime Verhagen. “Onze ambassadeurs hielden zich niet bezig met de handel in kaas. Dat moest veranderen. Samen met VNO-NCW is door ons tijdens de jaarlijkse terugkomweek van onze vertegenwoordigers in het buitenland een speeddatingbijeenkomst opgezet, waar ondernemers rechtstreeks aan de ambassadeurs konden vragen wat zij voor hen konden betekenen. Tijdens mijn eerste toespraak voor de mensen van Buitenlandse Zaken, heb ik erop gewezen dat ze weliswaar gewend zijn hun werk te doen in Washington, Moskou en Brussel, maar dat zij zich vooral ook moeten richten op Appingedam, Medemblik en Rotterdam. Ze moeten Nederlandse belangen in het buitenland niet alleen in traditionele zin veiligstellen, maar tegelijk opkomen voor onze ondernemers door exportkansen te ontwikkelen, marktverkenningen te doen en bedrijven wegwijs te maken in landen die zij niet kennen. Mijn opvolger Uri Rosenthal heeft dat beleid een vervolg gegeven en van economische diplomatie een hoofdtaak gemaakt bij Buitenlandse Zaken”, aldus Verhagen, die ook verantwoordelijk is voor het opzetten van samenwerkingsbevorderende Business Support Centres, in feite

handelsposten, aan de Nederlands-Duitse grens.

Europeaan én Atlanticus

CDA-er Maxime Verhagen is zowel Europeaan als Atlanticus. “Ik ben buitengewoon pro-Europees. De Europese samenwerking heeft Nederland enorm veel gebracht op het gebied van welvaart, veiligheid en stabiliteit. We moeten echter niet *coûte que coûte* het standpunt van de meerderheid van de Europese landen overnemen, want wanneer het beter voor ons land is de Verenigde Staten te volgen moeten we dat doen. Ook daar liggen veel van onze belangen. Wij zijn de derde investeerder in de VS en 1.600 Amerikaanse bedrijven zijn hier actief, die samen 200.000 arbeidsplaatsen opleveren. Op het gebied van veiligheid is er geen NAVO zonder de VS. Het is dus geen kwestie van of Europa of Amerika, maar van en en. Na de val van de Amerikaanse financiële dienstverlener Lehman Brothers in 2008 – de inleiding tot de kredietcrisis – is het besef gekomen dat het kapitalistische systeem ook niet helemaal ideaal is en hele continenten in de problemen kunnen raken door onverantwoord gedrag. Ook om ervoor te zorgen dat dit in de toekomst niet meer kan voorkomen hebben we ook zowel de VS en Europa nodig en is het van belang deel uit te maken van het overleg binnen de G20. Daar

worden immers de lijnen uitgezet en de voorwaarden geformuleerd voor de aanpak van de financiële crisis en de kaders aangegeven waarbinnen het EU-beleid vorm moet krijgen. Nederland had en heeft er enorm veel belang bij daarbij te zijn, omdat we een omvangrijke financiële en bancaire sector hebben. Anders wordt er over je besloten, zonder dat je erbij bent en kun je niet mede het beleid bepalen dat je wel direct raakt. Helaas praten we nu niet meer rechtstreeks mee. Dat had niet zozeer te maken met afgenomen vertrouwen door de gedoogconstructie met de PVV, maar vanwege het feit dat de PvdA in het kabinet Balkenende-IV niet instemde met een verlenging van ons verblijf in Afghanistan.”

Als minister waarschuwt Verhagen verschillende keren voor een te nationaal gerichte blik van Nederland, met name van partijen als PVV en SP, die in het buitenland tot vragen leidt. “Het is in ons eigen belang over de grenzen heen te kijken en internationale samenwerking na te streven. Tegelijk is het zo dat het optreden van individuele ministers de schade kan beperken. Als Rutte fatsoenlijk met Merkel omgaat heeft dat een positieve invloed. Zelf ben ik als minister van Economische Zaken eens op stel en sprong naar een land gereisd in reactie op signalen dat een grote investering voor Nederland achterwege zou blijven vanwege de opvattingen

van onze gedoogpartner. Na mijn bezoek is de investering alsnog doorgegaan. Alles wat gebeurt of wordt gezegd heeft consequenties, of het nu gaat om opvattingen van de PVV of de opstelling van de Tweede Kamer in een bepaalde kwestie. We moeten ons altijd afvragen wat onze ideeën en daden bij anderen teweeg kunnen brengen. Dat geldt zeker voor Nederland, omdat we voor een groot deel van het buitenland afhankelijk zijn. Ook politiek bedrijven is mensenwerk."

Ondernemers en Europa

"Europa is enorm belangrijk voor onze ondernemers. Het is niet voor niets dat VNO NCW, maar ook grote bedrijven, een pro-Europacampagne hebben gevoerd bij de laatste verkiezingen. Het uiteenvallen van de EU of het niet verder doorgaan van de Europese samenwerking zou voor Nederland, met zijn open economie, desastreuus zijn!" Verhagen memoreert dat de enige groei op dit moment zit in onze export, waarvan het merendeel (75%) bestemd is voor andere Europese landen. "Daarvan gaat 70% naar Duitsland, maar alleen al onze uitvoer naar Italië is groter dan die naar China, India, Brazilië en Rusland samen. De Europese interne markt levert 2.000 euro per jaar voor iedere Nederlander op. Wanneer dat wegvalt zijn de gevolgen enorm. Men zegt heel gemakkelijk dat een lidstaat die in de problemen zit maar moet vertrekken of dat we uit de euro moeten stappen, maar men ziet dan een aantal consequenties over het hoofd. Wanneer Spanje de peseta weer invoert en devalueert om uit de financiële problemen komen kost een kilo Spaanse tomaten omgerekend 10 eurocent, terwijl een kilo Nederlandse tomaten een euro moet opbrengen. De Duitsers, die ook met een crisis te maken hebben, kiezen dan voor de goedkope tomaten uit Spanje. Dat betekent een enorme klap voor de tuinbouwbedrijven uit het Westland, die het grootste deel van hun producten in Duitsland afzetten. In de berekeningen over wat de kosten van het verlaten van de euro zijn, zijn die gevolgen niet meegenomen", aldus Verhagen. "Onze export zou 20-25% minder zijn geweest zonder Europa, we zouden enorme extra kosten maken door wachttijden aan de grens en valutaschommelingen. Een week voor mijn aftreden heb ik in de Eerste Kamer de wet er doorheen weten te krijgen, die - gebaseerd op Europese regelgeving - bepaalt dat ondernemers, met name mkb-bedrijven, een eerlijker kans krijgen bij aanbestedingen van de overheid." Volgens Verhagen, die als Kamerlid destijds al naar voren bracht dat het noodzakelijk is dat landen volledig aan alle criteria voldoen en daarom tegen de toetreding van Griekenland tot de euro

Maxime Verhagen heeft een uitgebreide carrière als CDA-politicus achter de rug. Eerst was hij medewerker van de Tweede Kamerfractie en gemeenteraadslid in Oegstgeest. Van 1989 tot 1994 was hij lid van het Europees Parlement. Na acht jaar lid te zijn geweest van de Tweede Kamer, werd Verhagen in 2002 fractievoorzitter van het CDA. In 2006 droeg hij het voorzitterschap over aan Jan Peter Balkenende. Hij werd vervolgens minister van Buitenlandse Zaken in het kabinet Balkenende-IV en (tot 5 november 2012) minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (en vice-premier) in Rutte-I. Verhagen heeft een rol gespeeld in vrijwel alle kabinetsformaties (behalve de laatste) in deze eeuw. Hij heeft contemporaine geschiedenis gestudeerd.

maximeverhagen@speakersacademy.nl

heeft gestemd, gaat Nederland er niet failliet aan als dat land uit de euro stapt, maar is het sneeuwbaaleffect levensgevaarlijk. Verhagen constateert dat Nederlandse ondernemers zich, in tegenstelling tot vroeger, minder bezighouden met verre markten. "Het is interessant een deel van de koek binnen te halen uit landen waar op dit moment sprake is van flinke groei, zoals Turkije, Brazilië, China en India. Als we onze uitvoer naar die landen een paar procentpunten verhogen geeft dat onze economie een impuls. Landen als Duitsland doen het wat dit betreft beter, doordat zij meer in bijvoorbeeld China investeren en meer producten exporteren. Ze hebben meer durf en zijn minder risicomijdend, waardoor ze de kansen die er liggen wel grijpen."

Uitdagingen

Maxime Verhagen ziet enorme uitdagingen voor ons land. "We zijn toonaangevend op vele terreinen. Veel ondernemers behoren wereldwijd tot de sterkste spelers. We zijn de vijfde exporteur en de zevende investeerder ter wereld, de arbeidsproductiviteit behoort tot de wereldtop, de werkloosheid is de helft lager dan het gemiddelde in de EU. Onze zorg- en pensioenvoorzieningen, sociale zekerheid en ons onderwijs staan, hoewel er best aanmerkingen zijn, op hoog niveau. De vergrijzing, toenemende grondstoffenschaarste en de explosief stijgende wereldbevolking vragen dringend om oplossingen en dat zijn tegelijk weer kansen voor ondernemers die antwoord kunnen geven op deze kwesties. Wanneer dit kabinet de overheidsfinanciën op orde krijgt, het verdienvermogen versterkt en innoveert kunnen we het vertrouwen van de financiële markten herstellen. Minder

aan het regeerakkoord vind ik het feit dat is gekozen voor lastenverzwaring voor het bedrijfsleven, want dat gaat ten koste van het verdienvermogen. Hetzelfde geldt voor het niet doorgaan van een pakket duurzaamheidsmaatregelen om de bouw te versterken, dat ik als minister had uitgewerkt. Waar hebben mensen het meeste aan? Dat bedrijven blijven bestaan, waardoor ze hun baan kunnen houden. Wie werkloos wordt verliest van de ene op de andere dag 30 procent van zijn inkomen. Dan is het, om 15 miljard te kunnen bezuinigen (wat nodig is), beter maatregelen te nemen in de particuliere sfeer, die voor iedereen een gemiddeld koopkrachtverlies van 3 procent opleveren."

Belangrijk is volgens Verhagen dat we niet alleen kijken naar bezuinigen, maar ook naar structurele hervormingen die de groei moeten herstellen. "Hoeveel de Grieken bijvoorbeeld ook bezuinigen, wanneer ze geen hervormingen doorvoeren, waardoor ze en meer geld gaan verdienen en de verdienmogelijkheden versterken, kunnen ze nooit schulden afbetalen."

Bedrijfsleven

Nu hij politicus af is, taalt Maxime Verhagen niet meer naar een publieke functie. Hij wil graag actief worden in het bedrijfsleven. "Los van mijn netwerk en ervaringen, ben ik enorm geïntrigeerd geraakt door de ondernemingszin in Nederland. Ik ben in heel veel bedrijven geweest en het mooie is dat ze ook trots op de producten die ze maken en wat ze bereiken. Ze kijken naar kansen in plaats van problemen. Niet zeuren, maar aanpakken. We zijn nu zelfs ondernemender dan de Amerikanen en dat was wel eens anders!"